

การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ*

PROMOTING THE POLITICAL CULTURE OF THE PEOPLE IN THE
ELECTION OF LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATIONS IN MUEANG
CHAIYAPHUM DISTRICT, CHAIYAPHUM PROVINCE

ธรรมรัตน์ โรมแพน

Thammarat Romepan

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand

E-mail: R.rompaen1980@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 2. ศึกษารูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 3. นำเสนอแนวทางในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวนทั้งสิ้น 35 คน วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ตามเนื้อหา แล้วสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ผลการวิจัยพบว่า 1. วัฒนธรรมทางการเมืองในบริบทของการเลือกตั้งยังคงเป็นปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนและมีการพัฒนาไปตามสภาพสังคม การศึกษาและทำความเข้าใจใน

* Received 14 September 2023; Revised 27 September 2023; Accepted 2 October 2023

เรื่องนี้จำเป็นต้องพิจารณาทั้งประวัติศาสตร์ สถานการณ์ปัจจุบัน และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเมืองในแต่ละยุคสมัย

2. รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 1) ความสัมพันธ์เชิงชุมชน และการเชื่อมโยงส่วนบุคคล 2) บทบาทของผู้นำท้องถิ่นและผู้มีอิทธิพลในชุมชน 3) การรักษาประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น 4) การรับรู้ข่าวสารและข้อมูลท้องถิ่น 5) การมีส่วนร่วมและความตื่นตัวทางการเมือง 6) การให้ความสำคัญกับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในชุมชน

3. แนวทางในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมการศึกษาทางการเมือง 2) การส่งเสริมความโปร่งใสและความเป็นธรรมในกระบวนการเลือกตั้ง 3) การสนับสนุนบทบาทของผู้นำชุมชนและสื่อท้องถิ่น 4) การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายและกลุ่มประชาสังคม 5) การพัฒนาโครงการริเริ่มชุมชน 6) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชน 7) การสร้างพื้นที่สำหรับการสนทนาทางการเมือง

คำสำคัญ: การส่งเสริม, วัฒนธรรมทางการเมือง, การเลือกตั้ง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this research article were 1 . To study the political culture of the people in the election of local government organizations in Mueang Chaiyaphum District, Chaiyaphum Province. 2 . To study the political culture pattern of the people in the election of local government organizations in Mueang Chaiyaphum District, Chaiyaphum Province. 3 . To present the guidelines for promoting political culture of the people in the election of local government organizations in Mueang Chaiyaphum District, Chaiyaphum Province. This is a qualitative research. The tools used are interview forms with 35 key informants. Data is analyzed by content analysis and then summarized according to the set objectives.

The results of the research were as follows 1. Political culture in the context of elections remains a complex phenomenon that evolves according to social conditions. Studying and understanding this issue requires considering history, current situations, and economic and social factors that affect politics in each era.

2. The political culture patterns of people in local government elections in Mueang Chaiyaphum District, Chaiyaphum Province include: 1) community relations and personal connections, 2) the roles of local leaders and influential people in the community, 3) preservation of local traditions and culture, 4) awareness of local news and information, 5) political participation and awareness, 6) giving importance to development and solving problems in the community.

3. Guidelines for promoting political culture of people in local government elections in Mueang Chaiyaphum District, Chaiyaphum Province include: 1) promoting political education, 2) promoting transparency and fairness in the election process, 3) supporting the roles of community leaders and local media, 4) supporting the creation of networks and civil society groups, 5) developing community initiatives, 6) promoting youth participation, and 7) creating spaces for political discussion.

Keywords: Promotion, Political culture, Election, Local government organization

บทนำ

วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นแนวคิดที่มีการศึกษาในแวดวงรัฐศาสตร์มาเป็นเวลานาน โดยได้รับความนิยมนำไปเป็นประเด็นในการศึกษาการเมืองอย่างกว้างขวางในช่วงทศวรรษ 1960-1970 และ 1990 โดยหลังจากนั้นการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองก็ลดความนิยมลง แต่วัฒนธรรมทางการเมืองก็ยังคง เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการศึกษาการเมืองอย่าง

หลีกเลี่ยงไม่ได้ (รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข และสุธี ประศาสน์เศรษฐ์, 2560: 69-89) ตลอดระยะเวลาที่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยการกระทำของคณะปฏิวัติชื่อ "คณะราษฎร" การเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทยยังมีความอยู่มางมาย ทั้งปัญหาเชิงระบบ เช่น รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบ สถาบันรัฐสภา พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ เป็นต้น และปัญหาคนทางการเมืองซึ่งเกิดจากการหล่อหลอมทางสังคมการเมืองไทย ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ อุดมการณ์ ทศนคติ ค่านิยมที่เป็นแนวโน้มของการรับรู้อารมณ์ ความรู้ และการประเมินคุณค่า ส่งผลต่อพฤติกรรมที่มีต่อระบบการเมือง ก่อตัวสะสมเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่เอื้อ และไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่มีรากฐานมาจากกลุ่มประเทศตะวันตก ส่งผลต่อรูปแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ก่อผลให้ได้ลักษณะการเมืองที่ไม่พึงประสงค์เป็นปัญหา และอุปสรรคต่อการพัฒนาท้องถิ่น และประเทศ เช่น การใช้เงินเป็นใหญ่ การผูกขาดอำนาจทางการเมืองโดยคนจำนวนน้อย คนที่มีความสามารถเข้าสู่ระบบการเมืองได้ยาก การทุจริตประพตติมิชอบ เผด็จการโดยระบบรัฐสภา การต่อสู้ขัดแย้งเรื้อรัง และความไร้เสถียรภาพทางการเมือง การบริหาร และทางนิติบัญญัติ และขาดสถานะผู้นำทางการเมือง นับวันปัญหาการใช้เงินเป็นใหญ่มีความรุนแรงมากขึ้นจนกลายเป็นการเมืองเงินตรา หรือธนาธิปไตย (plutocracy) จนนำไปสู่ความขัดแย้ง และรุนแรงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ท่ามกลางบริบทสังคมโลกทุนนิยมที่ไร้พรมแดน การแก้ปัญหาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตดูเหมือนว่าจะเน้นหนักไปที่การแก้ปัญหาเชิงระบบโดยเฉพาะรัฐธรรมนูญ ซึ่งก็แก้ และพัฒนาได้ระดับหนึ่ง แต่ปัญหารากฐานการพัฒนาประเทศที่เกิดความเหลื่อมล้ำ ไม่เป็นธรรม ที่นอกจากไม่ได้รับการแก้ไขแล้ว ซ้ำร้ายจะมีมากขึ้นทุกขณะ การพัฒนาทางการเมืองโดยกระบวนการประชาธิปไตยที่สำคัญที่สุด คือ การเมืองภาคประชาชน หรือการเมืองภาคพลเมืองทั้งที่ไม่เข้าใจ และเข้าใจไม่ตรงกัน ที่ส่งผลต่อปัญหาความขัดแย้งรุนแรงจนสังคมเรียกหาการปรองดอง สมานฉันท์สงบสุข และยั่งยืนของการเมืองทุกระดับ (วิศาล ศรีมหาวิโร, 2554: 1-4)

อย่างไรก็ตามอาจกล่าวได้ว่า ในสังคมไทยนั้น ไม่อาจจะหวังให้ระบอบประชาธิปไตยเข้มแข็งและทำงานได้ดีโดยอาศัยเพียงแต่การมีรัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่ดี หรือการมุ่งเน้นระบบ โครงสร้าง และสถาบันทางการเมืองในระบบรัฐสภาแต่เพียงประการเดียว ตาม

แนวคิดทางสังคมวิทยาการเมืองเห็นว่า ระบบการเมืองและระบบสังคมนั้น แท้จริงแล้วมิได้เป็นเพียงผลผลิตจากการวางระบบ โครงสร้าง และสถาบันทางการเมืองเท่านั้น หากแต่ยังเป็นเพียงผลผลิตของพฤติกรรมและแบบแผนทางการเมือง นั่นคือ วัฒนธรรม จารีตประเพณี ความเชื่อ และความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมนั้นๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการเมืองอีกด้วย หรือเรียกว่า “วัฒนธรรมทางการเมือง” นั้นเอง แต่เนื่องจากวัฒนธรรมทางการเมืองอาจเปลี่ยนแปลงได้ และการเปลี่ยนแปลงนั้นมีอัตราไม่เท่าเทียมกันในแต่ละสังคม หรือชุมชน ซึ่งปัญหาวัฒนธรรมทางการเมือง ส่วนใหญ่เกิดจากนักการเมืองท้องถิ่นขาดวัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย กล่าวคือ ไม่รู้ถึงสิทธิหน้าที่ของตนเอง และในบางครั้งใช้สิทธิกฎหมายเกินขอบเขต จนส่งผลให้การทำงานไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง เช่น การจ้องโค่นล้มฝ่ายบริหาร การผูกขาดของการใช้อำนาจจนขาดความโปร่งใส และการเล่นพรรคเล่นพวกในการบริหารงาน ปัญหาของระบบการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข เพื่อปลูกฝังและสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองให้กับประชาชนต่อไป (สำนักกิจการชาติพันธุ์, 2557: 85)

ดังนั้น จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การศึกษาสภาพวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ว่ามีสภาพ พื้นฐานและความเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นมาอย่างไร มีรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองและมีทรัพยากรอำนาจทางการเมืองหรือทรัพยากรทางการเมืองอะไรบ้างที่อยู่เบื้องหลังในการสร้างฐานทรัพยากรอำนาจทางการเมืองหรือทรัพยากรทางการเมืองได้อย่างมั่นคงถาวรถึงเพียงนี้ และในการสร้างฐานทรัพยากรอำนาจทางการเมืองหรือทรัพยากรทางการเมืองนั้น ได้มีการจัดองค์กรและการสร้างเครือข่ายทางการเมืองในลักษณะใด เหล่านี้คือประเด็นที่ผู้วิจัยให้ความสนใจศึกษาและใคร่หาคำตอบจากงานวิจัยชิ้นนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

2. เพื่อศึกษารูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

3. เพื่อนำเสนอแนวทางในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 4 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 35 คน ประกอบด้วย

1) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 21 คน

2) นักการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิจำนวน 8 คน

3) นักรัฐศาสตร์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 3 คน

4) กลุ่มคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 3 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide) เพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กำหนดแนวข้อคำถามแบบเปิดกว้าง หรือเป็นการใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการปฏิบัติการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

6. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา การนำเสนอภาพกิจกรรม เพื่อให้ได้ผลเป็นเชิงประจักษ์ และนำผลไปใช้ประโยชน์ได้จริงในวงกว้าง โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์สรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

1. สภาพวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า

วัฒนธรรมทางการเมืองที่ประชาชนปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบันหากมีการเลือกตั้งพบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองในบริบทของการเลือกตั้งยังคงเป็นปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนและมีการพัฒนาไปตามสภาพสังคม การศึกษาและทำความเข้าใจในเรื่องนี้จำเป็นต้องพิจารณาทั้งประวัติศาสตร์ สถานการณ์ปัจจุบัน และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเมืองในแต่ละยุคสมัย การที่ประชาชนปฏิบัติสืบต่อกันมาในการเลือกตั้งส่งผลโดยตรงต่อความเชื่อมั่นในระบบการปกครองและการรักษาความสัมพันธ์กับผู้แทน หากกระบวนการเลือกตั้งและการตอบสนองของผู้แทนสามารถสร้างความไว้วางใจและความรู้สึกมีส่วนร่วมของประชาชนได้ ความเชื่อมั่นในระบบก็จะคงอยู่และแข็งแกร่งขึ้น ในส่วนของค่านิยมและความเชื่อ ประสพการณ์ และประวัติศาสตร์ทางการเมือง การรับรู้และการรับข่าวสาร ความสัมพันธ์ส่วนตัวและเครือข่ายสังคม แนวทางปฏิบัติทางการเมืองและประเพณีท้องถิ่น การศึกษาทางการเมืองและระดับการรู้เท่าทันทางการเมือง ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม อารมณ์และความรู้สึกต่อสถานการณ์ปัจจุบัน องค์ประกอบเหล่านี้ล้วนมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติและการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้ง และยังสะท้อนถึงวัฒนธรรมทางการเมืองที่สืบทอดกันมาในแต่ละสังคม และการเลือกตั้งมีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมและกำหนดแนวทางที่ประชาชนปฏิบัติสืบต่อกันมาในการดำเนินการทางการเมือง ช่วยสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง การตรวจสอบผู้แทน การยอมรับในความแตกต่าง และการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบการปกครองของสังคม

2. รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า

วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในปัจจุบันมีความหลากหลายและซับซ้อน อันเป็นผลมาจากปัจจัยหลายประการที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับโลก ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองใน

ปัจจุบันสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเด็น ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เพิ่มขึ้น การแบ่งขั้วทางการเมือง บทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ ความไม่ไว้วางใจในระบบการเมืองและสถาบัน การเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และการขยายตัวของประชาธิปไตยท้องถิ่น โดยรวมแล้ว วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในปัจจุบันมีความซับซ้อนและหลากหลาย ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเหล่านี้สะท้อนถึงความต้องการของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีความหมาย และการสร้างสรรค์สังคมที่เป็นธรรมและเท่าเทียมมากขึ้น

รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วยลักษณะและปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ ประกอบด้วย 1) ความสัมพันธ์เชิงชุมชนและการเชื่อมโยงส่วนบุคคล 2) บทบาทของผู้นำท้องถิ่นและผู้มีอิทธิพลในชุมชน 3) การรักษาประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น 4) การรับรู้ข่าวสารและข้อมูลท้องถิ่น 5) การมีส่วนร่วมและความตื่นตัวทางการเมือง 6) การให้ความสำคัญกับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในชุมชน

โดยสรุป วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะที่เน้นความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ความสำคัญของผู้นำชุมชน การรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น และการให้ความสำคัญกับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในชุมชน วัฒนธรรมเหล่านี้สะท้อนถึงความเชื่อมโยงที่แน่นแฟ้นระหว่างประชาชนกับชุมชนและความสำคัญของการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น

3. แนวทางในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

แนวทางในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ควรเน้นไปที่การเพิ่มความตระหนักรู้ การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง แนวทางที่สำคัญประกอบด้วย

1) การส่งเสริมการศึกษาทางการเมือง การจัดการอบรมหรือสัมมนาเพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้ง บทบาทและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการเลือกตั้ง

2) การส่งเสริมความโปร่งใสและความเป็นธรรมในกระบวนการเลือกตั้ง การสร้างความเชื่อมั่นในความโปร่งใสและความเป็นธรรมในการเลือกตั้งผ่านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การจัดให้มีการตรวจสอบการเลือกตั้งจากองค์กรที่เป็นกลาง

3) การสนับสนุนบทบาทของผู้นำชุมชนและสื่อท้องถิ่น การทำงานร่วมกับผู้นำชุมชนและสื่อท้องถิ่นในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเป็นกลาง

4) การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายและกลุ่มประชาสังคม การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายของกลุ่มประชาสังคมในท้องถิ่น เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ หรือกลุ่มแม่บ้าน เพื่อให้กลุ่มเหล่านี้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมมือกันในกิจกรรมทางการเมือง

5) การพัฒนาโครงการริเริ่มชุมชน การสร้างโครงการริเริ่มที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตน เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาชุมชนที่มีสมาชิกจากหลากหลายกลุ่มในชุมชน เป็นต้น

6) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชน การส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งผ่านโครงการทางการศึกษา การสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงเยาวชน

7) การสร้างพื้นที่สำหรับการสนทนาทางการเมือง การจัดเวทีหรือฟอรัมในชุมชนเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งและประเด็นทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

ดังนั้น การนำแนวทางเหล่านี้ไปปฏิบัติจะช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีคุณภาพในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีความหมายและเกิดผลดีต่อการพัฒนาและความมั่นคงของชุมชนในระยะยาวสืบไปในอนาคต

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองในบริบทของการเลือกตั้งเป็นปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนและพัฒนาไปตามสภาพสังคม การทำความเข้าใจต้องพิจารณาทั้งประวัติศาสตร์ สถานการณ์ปัจจุบัน และปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม การปฏิบัติที่สืบทอดกันมาในการเลือกตั้งส่งผลต่อความเชื่อมั่นในระบบการปกครองและความสัมพันธ์กับผู้แทน หากกระบวนการเลือกตั้งสร้างความไว้วางใจและความรู้สึกมีส่วนร่วม ความเชื่อมั่นใน

ระบบก็จะเข้มแข็งขึ้น องค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ค่านิยม ประวัติศาสตร์ทางการเมือง ความสัมพันธ์ส่วนตัว และการศึกษาทางการเมือง ล้วนมีบทบาทสำคัญในการกำหนดการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้ง วัฒนธรรมทางการเมืองที่สืบทอดกันมาช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง การตรวจสอบผู้แทน และการยอมรับความแตกต่างในสังคม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ **ศราวุธ ชันธิวิชัย และคณะ** (2565) ได้ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทยในยุคแห่งการเชื่อมโยง พบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือแบบแผน ทศนคติและความเชื่อของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองของกลุ่มสมาชิกของระบบการเมืองหนึ่ง โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม และสภาวะแวดล้อม สถาบันทางสังคม ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา วัฒนธรรมทางการเมืองสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นกุญแจสำคัญสำหรับการปกครองในระบอบเสรีประชาธิปไตย วัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่ประชาชนได้แสดงศักยภาพร่วมคิดร่วมตัดสินใจเพื่อส่งผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐ หรือต่อการบริหารงานของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมือง การมีส่วนร่วมดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเมืองในระบอบประชาธิปไตยและบริบทการเมืองไทยในยุคแห่งการเชื่อมโยงแบบมีส่วนร่วมที่ประเทศไทยจำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับพลังทางเศรษฐกิจการค้าข้ามชาติ พลังของการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคม ตลอดจนพลังการแตกตัวของเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวางและรวดเร็วในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมือง ด้วยเหตุนี้ ในโลกยุคแห่งการเชื่อมโยงการเมืองไทยจึงไม่สามารถคาดการณ์วัฒนธรรมทางการเมืองในทางใดทางหนึ่งหากแต่จำเป็นต้องมองเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมยังมีความหลากหลายของมุมมองทางการเมืองมากเพียงใด ยิ่งจะส่งผลดีเพียงนั้น และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ **บุษอริ ยีหมะ** (2552) โดยได้อธิบายไว้ว่า วัฒนธรรมของคนในชาติเป็นผลมาจากความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มีอิทธิพลเหนือพวกเขา และส่งผลต่อความคิด ความเชื่อของพวกเขา ที่มีต่อการเมืองในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบการเมือง ผู้นำทางการเมือง สถาบันทางการเมือง และรวมถึงตัวของพวกเขาสองด้วย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ในการเลือกตั้ง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะที่เน้นความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ความสำคัญของผู้นำชุมชน การรักษาวินัยธรรมท้องถิ่น และการให้ความสำคัญกับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในชุมชน วัฒนธรรมเหล่านี้สะท้อนถึงความเชื่อมโยงที่แน่นแฟ้นระหว่างประชาชนกับชุมชนและ

ความสำคัญของการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ **ศราวุธ ชันธิวิชัย และคณะ** (2565) ได้ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทยในยุคแห่งการเชื่อมโยง พบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือแบบแผน ทศนคติและความเชื่อของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองของกลุ่มสมาชิกของระบบการเมืองหนึ่ง โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมและสภาวะแวดล้อม สถาบันทางสังคม ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา วัฒนธรรมทางการเมืองสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นกุญแจสำคัญสำหรับการปกครองในระบอบเสรีประชาธิปไตย วัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่ประชาชนได้แสดงศักยภาพร่วมคิดร่วมตัดสินใจเพื่อส่งผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐ หรือต่อการบริหารงานของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมือง การมีส่วนร่วมดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และบริบทการเมืองไทยในยุคแห่งการเชื่อมโยงแบบมีส่วนร่วมที่ประเทศไทยจำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับพลังทางเศรษฐกิจ การค้าข้ามชาติ พลังของการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคม ตลอดจนพลังการแตกตัวของเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวางและรวดเร็วในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมือง ด้วยเหตุนี้ ในโลกยุคแห่งการเชื่อมโยง การเมืองไทยจึงไม่สามารถคาดการณ์วัฒนธรรมทางการเมืองในทางใดทางหนึ่งหากแต่จำเป็นต้องมองเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีความหลากหลายของมุมมองทางการเมืองมากเพียงใด ยิ่งจะส่งผลดีเพียงนั้น และยิ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พรอัมรินทร์ พรหมเกิด** (2556) ได้อธิบายไว้ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองที่ประชาชนเชื่อว่า ตนเองมีส่วนในการกำหนดระบบการเมือง และได้รับผลกระทบจากระบบการเมือง ประชาชนจึงมีความรู้ความเข้าใจและมีความผูกพันกับระบบการเมืองของประเทศ มีการเรียกร้องเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ระบบการเมืองมีการตอบสนองตามข้อเรียกร้องของกลุ่มตน ประชาชนมีความตื่นตัว มีจิตสำนึกทางการเมือง และมีความรับผิดชอบทางการเมือง จึงเป็นลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองที่พบในสังคมที่

มีระดับการพัฒนาต่างกันต่าง ๆ เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีอยู่ในระดับสูง สังคมเหล่านี้มักได้แก่ สังคมอุตสาหกรรมทั้งหลาย ทำให้ประชาชนในฐานะสมาชิกของสังคมมีความผูกพันกับการเมืองสูง โดยถือว่าการแสดงออก หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองถือว่าเป็นสิทธิและหน้าที่ของตน และเป็นความรับผิดชอบในฐานะที่ตนเองเป็นพลเมือง (Citizenship) ของสังคม วัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้ ได้แก่ สังคมของประเทศอุตสาหกรรม เช่น อังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า แนวทางในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมการศึกษาทางการเมือง 2) การส่งเสริมความโปร่งใสและความเป็นธรรมในกระบวนการเลือกตั้ง 3) การสนับสนุนบทบาทของผู้นำชุมชนและสื่อท้องถิ่น 4) การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายและกลุ่มประชาสังคม 5) การพัฒนาโครงการริเริ่มชุมชน 6) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชน และ 7) การสร้างพื้นที่สำหรับการสนทนาทางการเมือง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ **สุธิศักดิ์ ผอตสูงเนิน และ ภัทรพล ทศมาศ (2565)** ได้ศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชุมชนชนบทไทย ในทศวรรษที่ 10 แห่งประชาธิปไตยไทย พบว่า 1) ควรสร้างเครือข่ายการเรียนรู้วัฒนธรรมทางการเมืองการปกครองไทย 2) พัฒนาศักยภาพบุคคลและชุมชนต้นแบบประชาธิปไตย 3) ขับเคลื่อนบทบาทรัฐบวรอย่างมีส่วนร่วม 4) เสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยบนฐานทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนทุกระดับ และ 5) ปรับเปลี่ยนบทบาทภาครัฐให้เน้นการสนับสนุนและส่งเสริมบทบาทของภาคประชาชนในการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาประชาธิปไตย และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ **รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุขและสุธี ประศาสน์เศรษฐ์ (2561)** ได้ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย: ปัญหาเชิงโครงสร้าง พบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นหนึ่งในคำอธิบายที่จะช่วยให้เข้าใจได้ถึงปัญหาการเมืองไทยที่ยังไม่เป็นประชาธิปไตย นั้นเพราะวัฒนธรรมทางการเมืองสะท้อนถึงโครงสร้างที่ร่วมกันหล่อหลอมให้ผู้คนมีความโน้มเอียงทางการเมืองและแสดงออกในแบบที่ไม่เป็นประชาธิปไตยนัก โครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมการศึกษา รวมทั้งการเมือง ได้ร่วมกันหล่อหลอมกล่อมเกล้าให้ผู้คนมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่สอดคล้องกับประชาธิปไตย ขณะเดียวกันก็สร้างโครงสร้างที่ไม่เท่าเทียมกัน ทำให้คนกลุ่มเล็ก ๆ สามารถเข้าถึงและมีอำนาจทางการเมือง ในขณะที่คนส่วนใหญ่ถูกกีด

กันออกจากการเมืองโดยไม่รู้ตัว แต่ให้พื้นที่เพียงแค่การเลือกตั้ง การแก้ปัญหาจึงไม่ใช่ การรณรงค์ให้ไปเลือกตั้ง การให้ความรู้ทางการเมือง หรือเพียงแค่ร่างกฎหมายให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพเพิ่มขึ้น แต่คือ การแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างทั้งระบบ เพื่อให้ทุกโครงสร้างระบบ และกลไก รวมทั้งปัจเจกชนทั้งหลาย มาร่วมกันขับเคลื่อนและร่วมแก้ปัญหาพร้อมกัน

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ อาจนำมาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ในหลายด้าน ได้แก่

1. ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองท้องถิ่น การศึกษานี้จะช่วยให้เห็นภาพชัดเจนเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองเฉพาะในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ ซึ่งอาจแตกต่างจากวัฒนธรรมทางการเมืองในพื้นที่อื่น ๆ ความรู้เชิงลึกนี้จะรวมถึงการเข้าใจถึงบทบาทของผู้นำท้องถิ่น ความสำคัญของความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และการรักษาประเพณีท้องถิ่นในการตัดสินใจทางการเมือง

2. การรับรู้และพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน การศึกษาจะให้ความรู้ใหม่เกี่ยวกับวิธีที่ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การตัดสินใจเลือกตั้ง และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ความเข้าใจในเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนานโยบายและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง การวิจัยนี้จะเปิดเผยปัจจัยที่สนับสนุนหรือขัดขวางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ เช่น ระดับการศึกษา การเข้าถึงข้อมูล หรืออิทธิพลของผู้นำชุมชน การเข้าใจปัจจัยเหล่านี้จะช่วยในการออกแบบแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

4. บทบาทของการศึกษาและการสื่อสารทางการเมือง การศึกษานี้อาจเผยให้เห็นถึงวิธีการที่การศึกษาและการสื่อสารสามารถมีบทบาทในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในท้องถิ่น การเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพหรือวิธีการเสริมสร้างการรู้เท่าทัน

ทางการเมือง จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากลยุทธ์ในการสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน

5. ผลกระทบของประวัติศาสตร์และประเพณีท้องถิ่นต่อการเมืองปัจจุบัน การศึกษาจะให้ข้อมูลใหม่เกี่ยวกับวิธีที่ประวัติศาสตร์และประเพณีท้องถิ่นยังคงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองของประชาชนในปัจจุบัน การเข้าใจถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่ยังคงมีอิทธิพลนี้จะช่วยให้เราสามารถปรับตัวและออกแบบวิธีการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น

6. แนวทางใหม่ในการพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่น จากการศึกษานี้อาจได้แนวทางใหม่ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวทางเหล่านี้อาจรวมถึงวิธีการทำให้ประชาชนรู้สึกมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น

ดังนั้น องค์ความรู้เหล่านี้จะช่วยสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งและครอบคลุมเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น และสามารถนำไปใช้ในการออกแบบนโยบายหรือโครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการพัฒนาการปกครองในพื้นที่อื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษาการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์มีดังนี้

1. ควรมีการจัดโปรแกรมการศึกษาและฝึกอบรมทางการเมืองที่เน้นการเพิ่มความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้ง บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสิทธิหน้าที่ของประชาชน การสร้างความรู้ที่ถูกต้องจะช่วยให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. ควรมีมาตรการที่เพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการเลือกตั้ง เช่น การใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบการเลือกตั้ง การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครและนโยบายอย่างเป็นธรรมและเปิดเผยต่อสาธารณะ การเสริมสร้างความเชื่อมั่นนี้จะช่วยเพิ่มความไว้วางใจของประชาชนในกระบวนการเลือกตั้ง

3. ควรสนับสนุนการสร้างเครือข่ายของกลุ่มประชาสังคมในพื้นที่ เพื่อเป็นเวทีให้ประชาชนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายนี้จะช่วยเสริมสร้างความตื่นตัวทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน

4. ควรมีโครงการที่เน้นการส่งเสริมเยาวชนให้มีบทบาททางการเมืองมากขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมการศึกษาและการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง การสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องการเมืองตั้งแต่เยาว์วัยจะช่วยสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่เข้มแข็งและยั่งยืนในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- บุญอริ ยีหมะ. (2552). ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2556). สังคมวิทยาการเมือง. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข และสุธี ประศาสน์เศรษฐ์. (2560). วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย: ปัญหาเชิงโครงสร้าง. วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา, 6(2), 69-89.
- วิศาล ศรีมหาโรจ. (2554). การเมืองไทยระบบหรือคน: การพัฒนาวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 3 (2), 1-4.
- ศราวุธ ชันธวิชัย และคณะ. (2565). วัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทยในยุคแห่งการเชื่อมโยง. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 6(2), 566-578.
- สำนักกิจการชาติพันธุ์. (2557). แผนแม่บทพัฒนาชาติพันธุ์ในประเทศไทย (พ.ศ. 2558 - 2560). กรุงเทพมหานคร: สำนักกิจการชาติพันธุ์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สุธีเกียรติ์ ฝอดสูงเนิน และภัทรพล ทศมาศ. (2565). การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชุมชนชนบทไทยในทศวรรษที่ 10 แห่งประชาธิปไตยไทย. วารสารวิจัยและพัฒนา, 20(3), 146-164.